

شناخت ابعاد

نظام تعلیم در قرآن

بر اساس تفسیر المیزان

نویسندگان:

زهره جودت چافی

کارشناس اصول و مبانی فقه و حقوق

سید محمد رضا سیدی

کارشناس ارشد معارف اسلامی و مدیریت

سروشاسه: جودت چافى، زهره، ۱۳۶۹ -
 عنوان و نام پديدآور: شناخت ابعاد نظام تعليم در قرآن بر اساس تفسير الميزان / نويسندگان زهره جودت چافى،
 سيدمحمد رضا سيدى
 مشخصات نشر: تهران: سيدمحمد رضا سيدى، ۱۳۹۳.
 مشخصات ظاهرى: ۱۶۹ ص؛ ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.
 شابک: ۵۰۰۰۰ ريال: ۷-۲۲۹۶-۴-۶۰۰۰-۹۷۸
 وضعیت فهرست نویسی: فیا
 یادداشت: کتاب حاضر بر اساس «الميزان فى تفسير القرآن» تأليف محمدحسين طباطبايى است.
 یادداشت: کتابخانه: (۱۶۵) - ۱۶۹؛ همچنين به صورت زيرنويس.
 موضوع: تفسير: شيعه - قرن ۱۴
 موضوع: اسلام و آموزش و پرورش - جنبه هاى قرآنى
 شناسه افزوده: سيدى، سيدمحمد رضا، ۱۳۶۳ -
 شناسه افزوده: طباطبايى، محمدحسين، ۱۲۸۱-۱۳۶۰. الميزان فى تفسير القرآن
 ريجيترى: کنگره ۱۳۹۳، ۹۲ جلد BP
 ريجيترى ديوى: ۲۹۷/۱۷۹
 شماره کتابشناسى ملي: ۳۷۵۸۶۵۸

شناخت ابعاد نظام تعليم در قرآن بر اساس تفسير الميزان ■ مؤلفان: زهره جودت چافى،
 سيدمحمد رضا سيدى ■ ناشر: مؤلف ■ صفحه ارا و ويرايشار: سيدمحمد رضا سيدى ■ طراح
 جلد: احسان عباسى ■ نوبت و سال چاپ: اول ۱۳۹۳ ■ قيمت: ۵۰۰۰۰ ريال ■ شمارگان:
 ۱۰۰۰ نسخه ■ چاپ و صحافى: ايران کهن ■ شابک: ۷-۲۲۹۶-۴-۶۰۰۰-۹۷۸

همه حقوق محفوظ و متعلق به ناشر است.

فهرست اجمالی

۳	کلیات
۹	فصل اول: ادبیات موضوع
۳۵	فصل دوم: معلم
۶۹	فصل سوم: متعلم
۹۳	فصل چهارم: محتوای علم
۱۲۵	فصل پنجم: روش علم
۱۵۹	نتیجه گیری
۱۶۳	پیشنهادهای
۱۶۵	منابع

پیش گفتار

سپاس بی کران، پروردگار یکتا را که هستی مان بخشید و به طریق علم و دانش، رهنمونمان شد و به هم نشینی رهروان علم و دانش، مفتخرمان نمود و خوشه چینی از علم و معرفت را روزی مان ساخت.

کتاب پیش رو، ثمره پژوهش پایانی دوره کارشناسی (سطح دوی) حوزوی با عنوان «شناخت ابعاد نظام تعلیم در قرآن بر اساس تفسیر المیزان» است که استاد فقید، سرکار خانم افخم السادات حسینی - غفر الله لها - زحمت راهنمایی و استاد محترم، سرکار خانم دکتر طوبی شاکری گلپایگانی، زحمت داوری آن را بر عهده داشتند و در بهمن ماه سال ۱۳۹۲ در مدرسه علمیه الزهرا - سلام الله علیها - تهران با درجه عالی، دفاع شد.

من باب من لم يشكر المخلوق لم يشكر الخالق، از پدر و مادر عزیز، دلوز و مهربانم که آرامش روحی و آسایش فکری مرا فراهم نمودند تا با حمایت های همه جانبه، در محیطی مطلوب، مراتب تحصیلی و نیز پایان نامه ام را به نحو احسن به اتمام برسانم سپاسگزاری می کنم.

از همدلی و همگامی همسر مهربانم نیز که صبورانه مرا یاری داد قدردانی می نمایم؛ و با تشکر از دلبندم «سید علی»، امیدبخش جانم که آسایش او، آرامش من است.

زهرا خودت جانم

مقدمه

نظام تعلیم، مجموعه‌ای از تصورها، مفاهیم، اندیشه‌ها، اهداف، احکام و ارزش‌هایی است که در نهایت تجرید و عمومیت، قرار دارد و در پرتو آن می‌توان فرایندهای تربیتی و استدلال و ارزیابی‌ها را با توجه به مبانی، شیوه‌ها، روش‌ها و ابزار اجرا، تفسیر کرد. هر آیین برای آنکه قابلیت اتخاذ عناوینی چون دین، آیین و حلقه داشته باشد ناگزیر از عرضه برخی آموزه‌ها است. بی‌گمان، اسلام نیز به عنوان بزرگ‌ترین دین الهی از این قاعده، مستثنا نیست.

نقش شگفت‌انگیز تعلیم در زندگی انسان، بر هیچ خردمندی پوشیده نیست و تاکنون نیز در ضرورت آن، تردید نشده است؛ چراکه تعلیم صحیح می‌تواند فرد را به اوج ارزش‌ها برساند و اگر غلط افتد وی را به سقوط کشاند. بر اساس این، انسان شدن انسان و وصولش به کمال نهایی، مرهون تعلیم صحیح است.

غلبه الگوهای آموزشی وارداتی غربی در نهادهای آموزشی جمهوری اسلامی ایران باعث شده است تا کمتر بتواند سرمایه انسانی خود را آن گونه که مطلوب آن است بی‌رورد. بدیهی است تا الگوی بومی تعلیم، تدوین و به کار بسته نشود تلاش برای اخذ ثمره مطلوب از نهادهای آموزشی، به نتیجه شایسته خود نخواهد رسید.

بر اساس این، پژوهشگران با مشاهده اشکالات نظام آموزشی وارداتی غربی حاکم بر نهادهای آموزشی فعلی، بر آن شدند تا درباره نظام تعلیم اسلام، تحقیق کنند و ابعاد کلان آن را استخراج نمایند. بدین منظور، آرای علامه طباطبائی -رحمة الله علیه- در تفسیر المیزان، مبنای کار قرار گرفت؛ و پس از جست‌وجوی آیات مرتبط با تعلیم در قرآن، به تفسیر ذیل این آیات

در تفسیر شریف المیزان، مراجعه و به مطالعه و طبقه‌بندی آنها پرداخته شد و نتیجه کار در چهار محور قرار گرفت:

الف- معلم: معلم شایسته و صالح، کسی است که به ارزش و اهمیت تعلیم، واقف باشد، اهداف و روش‌ها را همه‌جانبه بشناسد و بتواند با کاربرد آن، اهداف تعلیم را محقق سازد که خود باید به اوصافی نیکو، من جمله اخلاص، تواضع و خشیت در مقابل خداوند، مجهز باشد.

ب- متعلم: در این نظام، محوری‌ترین نقش به متعلم، اختصاص دارد که باید خود را به ادب، صبر، خضوع و خشوع و روحیه شکرگزاری بیازاید.

ج- محتوای علم: علم مورد انتقال در فرایند تدریس باید مفید، همراه با معرفت و حکیمانه باشد و عمل را به دنبال خود بیاورد.

د- روش انتقال علم: در تعلیم باید با توجه به موقعیت یادگیری و شرایط آموزشی، روش مناسبی تعقیب شود تا اهداف آموزش از طریق آن، میسر گردد.